

[Landbrugsministeren.]

saa nødvendigt at tage det op til Behandling i Øjeblikket som det foreliggende Spørgsmaal.

Det ærede Medlem fremsatte dernæst en Protest mod Udtalelser, fremsatte fra anden Side, gaaende ud paa, at Landbrugerne har været mere letsindige i deres Gældsstiftelse end andre Erhverv, og jeg er efter mine Erfaringer enig med det ærede Medlem i, at saadant noget kan ikke med Rette siges. Men hvad der kan siges, er, at en stor Gældsstiftelse volder langt større Ulykker i Landbruget end i andre Erhverv, baade overfor de enkelte, for hvem Erhverv og Hjem er knyttet sammen, som det er indenfor Landbruget, og overfor Samfundet, paa Grund af de Forhold, som Landbrugerne arbejder under. Naar Gældsstiftelsen ikke kan forrentes, saa er det meget vanskeligere og varer meget længere at faa Ondet skaarret bort ad den almindelige Vej, Tvangsauktioner og lignende, indenfor Landbruget end i de andre Erhverv, og derfor betyder det samfundsmæssigt en meget større Ulykke, at Landbruget har haft den store Gældsstiftelse, end det betyder i de andre Erhverv.

Overfor det ærede Medlems mange Bemærkninger, som skulde gaa ud paa at vise, at Landbrugernes Gældsstiftelse var ret naturlig, vil jeg heller ikke protestere, men kun sige det, som er det rigtige, at Aarsagen til Gældsstiftelsen i Landbruget hænger nøje sammen med de høje Priser, vi en Tid har faaet for Landbrugsprodukter. Det kan man nøje følge, hvis man vil undersøge de Aar, hvor Gældsstiftelsen har været størst, idet Sagen er den, at naar Priserne paa Landbrugsprodukter gaar saa højt op, saa gaar ogsaa Priserne paa Landbrugsejendomme højt op, og det vil sige, at hver Gang Ejendommene skifter Ejer under saadanne høje Konjunkturer, sker der en meget stærk Forøgelse af Gældsstiftelsen.

Det kan det ærede Medlem meget let faa bekræftet, hvis han vil se i Tillæg B. fra Samlingen 1927—28, hvor den daværende Landbrugsminister, det ærede Medlem Hr. Madsen-Mygdal, paa Foranledning fra vor Side gav Oplysninger om Gældsstiftelsen i Landbruget fra 1909—28. Dér vil det ærede Medlem se, at fra 1909—16, hvor vi havde saa nogenlunde normale Priser paa Landbrugsejendomme paa Grund af de normale Priser paa Landbrugsprodukter, var Gældsstiftelsen kun et Par Hundrede Mill. Kr., nemlig fra ca. 1 400 Mill. Kr. til ca. 1 600 Mill. Kr., altsaa ca. 30 Mill. Kr. om Aaret. Det er kun Prioritetsgælden og ikke

den løse Gæld, der her er Tale om. Men ser vi saa paa Tiden under Højkonjunkturerne fra 1916—24, vil man se, at i disse 8 Aar er Gældsstiftelsen gaaet op fra 1 600 Mill. Kr. til 2 900 Mill. Kr., det vil sige ikke 30 Mill. Kr. aarlig, men ca. 170 Mill. Kr. aarlig.

Man kan tale saa meget om andre Forhold, man vil, men Aarsagen hænger, som sagt, nøje sammen med de høje Konjunkturer, som betyder en kolossal Prisstigning for Ejendommene, hvilket atter medfører en uhyre Stigning af Gældsstiftelsen. Til yderligere Bekræftelse heraf kan man endogsaa se, at fra 1928—29, da Krisen satte ind i, eller da der i alt Fald kom en Standsning i de gode Konjunkturer, er Gældsstiftelsen nedadgaaende.

Det ærede Medlem udtalte endvidere, at det foreliggende Forslag, som man kunde tiltræde i Princippet, var forfejlet, hvis Værdierne ikke kan forrentes, det vil altsaa sige de Værdier, der ligger indenfor det, vi kalder Værdigrænsen. Hertil vil jeg sige, at det er muligt, at Forholdene kan udvikle sig saaledes, at dette ikke er tilstrækkeligt, men at vi kommer til at tage det Spørgsmaal op, om der skal gennemføres lignende Foranstaltninger for den Gæld, der ligger indenfor Værdigrænsen; men jeg tror, man skal være varsom dermed, og jeg har i alt Fald ikke paa nuværende Tidspunkt ment, at det var rigtigt at medtage ogsaa dette, fordi jeg er fuldkommen klar over, at det vilde gøre det umuligt at faa Forslaget gennemført saa hurtigt, som det er nødvendigt.

Derfor mener jeg, man maa tage enhver Ting til sin Tid. Vi har gennemført Henstandslovgivning, og vi har gennemført Akkordlovgivning. Nu er Tiden inde til at gennemføre det, man kalder Indefrysning af eller Moratorium for den Gæld, der ligger udenfor Værdigrænsen, og det er ikke noget ringe Beløb, her er Tale om.

Saa sagde det ærede Medlem, at dette kunde være meget godt, og han blev sekunderet af den konservative Ordfører i saa Henseende, men det er ingenting værd, hvis man ikke vil gaa ind for et Arbejde, der skaber Rentabilitet i Landbruget. Det er en Udtalelse, som jeg hører fremsat Gang paa Gang, men endnu har man intet hørt, i alt Fald ikke fra Partiet Venstres Side, som i nogen Maade antyder, hvorledes man skal skabe Rentabilitet i Landbruget — fra det konservative Folkepartis Side er fremsat enkelte Ting, som jeg skal komme tilbage til senere.

Men jeg vil gerne spørge det ærede Medlem Hr. Kyed, som opfordrede til at skabe Rentabilitet i Landbruget og mener,